

ILMALIIKENTEN HALLINTAPALVELUN TARJOAJIEN TURVALLISUUDENHALLINTAJÄRJESTELMIEN KÄYTTÖ (EUROCONTROL SAFETY REGULATORY REQUIREMENT, ESARR 3)

Tämä ilmailumääräys on annettu ilmailulain (281/95) 2 § nojalla ja se perustuu Eurocontrol:n määräykseen ESARR 3 (Eurocontrol Safety Regulatory Requirement) ”Use of Safety Management Systems by ATM Service Providers”, Edition 1.0, 17.07.2000.

Tämä määräys tulee voimaan 17.7.2003.

1 YLEISTÄ

1.1 Soveltamisala

Tätä vaatimusta sovelletaan kaikkiin ilmaliikenteen hallintapalvelun tarjoajiin (jäljempänä palvelun tarjoaja), jotka ovat kyseisen palvelun turvallisuutta valvovan kansallisen viranomaisen toimivallan alaisia Suomessa.

1.2 Määritelmät

Tässä määräyksessä käytettyjen termien määritelmät ovat liitteessä A.

1.3 Palvelun tarjoajan vastuu

Palvelun tarjoaja on päävastuussa palvelun turvallisuudesta. Palvelun tarjoajan tulee varmistua siitä, että kaikista turvallisuusasioista on huolehdittu riittävästi. Palvelun tarjoajan on myös pystyttävä osoittamaan, että näin on menetelty.

Turvallisuuden hallinta on palvelun tarjoamiseen kuuluva toiminto, joka varmistaa, että kaikki turvallisuusriskit on tunnistettu, arvioitu ja niitä on riittävästi vähennetty. Järjestelmällinen turvallisuuden hallinta antaa suurimman turvallisuushyödyn. Sen myötä toimenpiteet ovat näkyviä ja jäljitettäviä.

1.4 Turvallisuustavoite

Tämän ilmailumääräyksen tavoitteena on varmistaa, että kaikki ilmaliikenteen hallintapalvelun (ATM) tarjoamiseen liittyvät turvallisuusasiat on otettu riittävästi huomioon, ja että niistä tehdyt johdotukset ovat tyydyttäviä.

1.5 Hyväksyttävät menetelmät vaatimusten täyttämiseksi

Menetelmiä joilla tämän määräyksen vaatimuksia voidaan täyttää, sisältyy esimerkiksi seuraaviin julkaisuihin:

”EATMP Safety Policy” (Edition 1.1, August 1999)

”EATMP Safety Policy: Implementation Guidance Material” (Edition 1.2, August 1999)

2 TURVALLISUUSVAATIMUKSET

2.1 Yleiset vaatimukset

Palvelun tarjoajalla on oltava käytössään turvallisuudenhallintajärjestelmä, joka on kiinteä osa kyseisen palvelun tarjoajan hallintoa ja joka:

2.1.1 Turvallisuuden hallinta

- varmistaa täsmällisen, ennakoivan ja ennaltaehkäisevän suhtautumistavan järjestelmälliseen turvallisuuden hallintaan, jota palvelun tarjoajan turvallisuuteen liittyvien velvollisuuksien täyttäminen edellyttää;
- kattaa kaikki ilmaliikenteen hallinta- ja tukipalvelut, joista palvelun tarjoaja on vastuussa;
- sisältää järjestelmän perustana olevan turvallisuuspolitiikkaa koskevan lausuman, joka määrittelee organisaation peruslähestymistavan turvallisuuden hallintaan;

2.1.2 Turvallisuusvastuu

- varmistaa, että jokainen, joka osallistuu ilmaliikenteen hallintapalvelun turvallisuuteen vaikuttaviin tehtäviin, vastaa omien toimien turvallisuusvaikutuksista;
- varmistaa, että esimiehet ovat vastuussa oman organisaationsa toiminnan vaikutuksista turvallisuuteen;

2.1.3 Turvallisuuden ensisijaisuus

varmistaa, että riittävän turvallisuuden saavuttaminen asetetaan palvelussa etusijalle kaupallisiin, toi-

minnallisiin, ympäristönsuojelullisiin ja yhteiskunnallisiin paineisiin nähden;

2.1.4 Palvelun turvallisuustavoite

varmistaa, että palvelun tärkeimpänä turvallisuustavoitteena on vähentää ilmaliikenteen hallintapalvelun myötävaikutusta lento-onnettomuusriskiin niin paljon kuin on käytännössä mahdollista.

2.2 Vaatimukset turvallisuuden saavuttamiseksi

2.2.1 Henkilöstön pätevyys

Palvelun tarjoajan on varmistettava, että henkilöstöllä on riittävä motivaatio, pätevyys, tehtävään vaadittava koulutus, sekä asianmukainen lupakirja, jos sellainen vaaditaan;

2.2.2 Vastuu turvallisuuden hallinnasta

Palvelun tarjoajan on varmistettava,

- a) että määritellään turvallisuudenhallintatoiminto, joka vastaa organisaatiossa turvallisuudenhallintajärjestelmän kehittämisestä ja ylläpidosta;
- b) että tämä vastuuyksikkö on aina kun mahdollista riippumaton linjajohdosta ja suoraan ylimmän johdon alainen;
- c) että pienissä organisaatioissa, joissa vastuualueiden yhdistelmä voi estää riittävän riippumattomuuden, turvallisuuden varmistusjärjestelyjä täydennetään riippumattomin keinoin;
- d) että palvelun tarjoajan ylimmällä johdolla on yleisvastuu turvallisuudenhallinnan varmistamisessa;

2.2.3 Määrälliset turvallisuustasot

Palvelun tarjoajan on varmistettava, että määrälliset turvallisuustasot määritellään ja ylläpidetään kaikkien järjestelmien osalta aina, kun se on käytännössä mahdollista;

2.2.4 Riskien arviointi ja vähentäminen

Palvelun tarjoajan on varmistettava,

- a) että riskejä arvioidaan ja vähennetään riittävästi siten, että kaikki ilmaliikenteen hallinnan osa-alueet otetaan asianmukaisesti huomioon;
- b) että ilmaliikenteen hallintajärjestelmän muutosten turvallisuusvaikutukset arvioidaan, ja kyseisen järjestelmän toiminnot luokitellaan sen mukaan, kuinka merkittäviä ne ovat turvallisuuden kannalta;
- c) että riskejä vähennetään asianmukaisesti silloin, kun arviointi on osoittanut sen olevan tarpeen muutoksen turvallisuusvaikutuksen vuoksi;

2.2.5 Turvallisuudenhallintajärjestelmän dokumentointi

Palvelun tarjoajan on varmistettava, että turvallisuudenhallintajärjestelmä dokumentoidaan järjestelmällisesti siten, että voidaan osoittaa selvä yhteys organisaation turvallisuuspolitiikkaan;

2.2.6 Ulkopuoliset palvelut

Palvelun tarjoajan on varmistettava, että kyseisen organisaation ulkopuolella tuotettujen palvelujen turvallisuudelle on riittävät ja hyväksyttävät perusteet, ottaen huomioon niiden turvallisuusvaikutukset palveluun;

2.2.7 Poikkeamat ja vaaratilanteet

Palvelun tarjoajan on varmistettava, että palvelun toiminnalliset ja tekniset poikkeamat, joilla katsotaan olevan merkittävä vaikutus turvallisuuteen, tutkitaan välittömästi ja tarvittavat korjaavat toimenpiteet toteutetaan.

2.3 Vaatimukset turvallisuuden varmistamiseksi

2.3.1 Turvallisuuskatselmukset

Palvelun tarjoajan on varmistettava, että organisaatiossa suoritetaan järjestelmällisesti ja säännöllisesti turvallisuuskatselmuksia, joiden perusteella suositellaan tarvittaessa parannuksia, osoitetaan esimiehille toiminnan turvallisuus heidän omilla vastuualueillaan, ja varmistetaan turvallisuudenhallintajärjestelmän asianmukaisten osien noudattaminen.

2.3.2 Turvallisuuden valvonta

Palvelun tarjoajan on varmistettava, että sillä on käytössään menetelmät sellaisten järjestelmien tai toiminnan muutosten havaitsemiseksi, jotka saattavat osoittaa jonkin osa-alueen olevan joutumassa tilanteeseen, jossa hyväksyttävää turvallisuustasoa ei enää voida saavuttaa, ja että korjaavat toimenpiteet toteutetaan.

2.3.3 Turvallisuuskirjanpito

Palvelun tarjoajan on varmistettava, että turvallisuusasioista on kirjanpito, joka kattaa koko turvallisuudenhallintajärjestelmän toiminnan ja jonka perusteella voidaan osoittaa toiminnan turvallisuus kaikille, jotka ovat osallisina, vastuussa tai riippuvaisia tuotetuista palveluista, sekä turvallisuutta valvovalle viranomaiselle;

2.3.4 Riskien arvioinnin ja vähentämisen dokumentointi

Palvelun tarjoajan on varmistettava, että uuden tai muuttuneen turvallisuuteen vaikuttavan järjestelmän riskien arviointi- ja vähentämisprosessin tulokset ja johtopäätökset dokumentoidaan tarkasti, ja dokumentointi säilytetään järjestelmän koko käyttöiän.

2.4 Vaatimukset turvallisuuden edistämiseksi

2.4.1 Hyödyllisen tiedon levittäminen

Palvelun tarjoajan on varmistettava, että poikkeama- ja vaaratilanteiden tutkinnasta ja muusta turvallisuustoiminnasta saadut hyödylliset tiedot levitetään laajalti organisaation johto- ja operatiivisella tasolla.

2.4.2 Turvallisuuden parantaminen

Palvelun tarjoajan on:

- a) varmistettava, että henkilöstöä kannustetaan aktiivisesti ehdottamaan ratkaisuja tunnistettuihin vaaratekijöihin, ja
 - b) varmistettava, että turvallisuutta parantavia muutoksia tehdään aina kun ne näyttävät olevan tarpeen.
-

SANASTO - TERMIT JA MÄÄRITELMÄT

Arviointi Tarkastelu, joka perustuu tekniseen ja operatiiviseen harkintaan ja/tai analyysimenetelmiin.

CNS Yhteydenpito, suunnistus ja valvonta (Communication, Navigation and Surveillance)

Ilmaliikennepalvelun turvallisuutta valvova kansallinen viranomais Valtion viranomaisen nimeämä toimivaltainen elin, joka vastaa siviili-ilmailun turvallisuuden valvonnasta.

Ilmaliikenteen hallinta Maassa (mm. ilmaliikennepalvelu, ilmatilan hallinta, ilmaliikennevirtojen hallinta) ja ilma-aluksessa olevien toimintojen yhdistelmä, joka tarvitaan ilma-alusten turvallisen ja tehokkaan liikkumisen varmistamiseen kaikissa lentotoiminnan vaiheissa.

Ilmaliikenteen hallintapalvelu Ilmaliikenteen hallintaa varten annettava palvelu.

Ilmaliikenteen hallintapalvelun tarjoaja Organisaatio, joka vastaa ilmaliikenteen hallintapalvelun tarjoamisesta ja on valtuutettu tarjoamaan sitä.

Järjestelmä Varustuksen, menetelmien ja henkilöresurssien yhdistelmä, joka on organisoitu tietyn toiminnon suorittamiseksi.

Määrälliset turvallisuustasot Lukuarvot, joita käytetään turvallisuustason määrittelyyn.

Poikkeamat ja vaaratilanteet Onnettomuudet, vakavat vaaratilanteet ja vaaratilanteet sekä muut viat ja toimintahäiriöt, jotka sattuvat ilma-alukselle, sen laitteelle tai mille tahansa lennonvarmistusjärjestelmän osalle, jota käytetään tai jota on tarkoitus käyttää lentotoimintaa tai ilmaliikenteen hallintapalvelua varten, lentotoiminnan tai ilmaliikenteen hallintapalvelun yhteydessä tai ilma-aluksen suunnistuskäytteenä.

Riski Määritellyn vaaratekijän todennäköisyyden tai esiintymistiheyden sekä tapahtuman seurausten vakavuuden yhdistelmä.

Riskien arviointi Arviointi, joka tehdään sen määrittämiseksi, onko havaittu riski hyväksyttävä tai tyydyttävä.

Riskien vähentäminen Katso ”vähentäminen”.

Tukipalvelut Järjestelmät, palvelut ja järjestelyt, mukaan lukien yhteydenpito-, suunnistus- ja valvontapalvelut, jotka tukevat ilmaliikenteen hallintapalvelun tuottamista.

Turvallisuuden edistäminen Niiden keinojen määrittely, joilla turvallisuusasioista viestitään sen varmistamiseksi, että organisaatiossa vallitsee

turvallista työskentelyä tukeva turvallisuuskulttuuri.

Turvallisuuden hallinta Toiminnan hallinta siten, että varmistetaan korkea turvallisuustaso, joka täyttää vähintään turvallisuusnormien vaatimukset.

Turvallisuudenhallintajärjestelmä Järjestelmällinen ja täsmällinen suhtautumistapa, joka määrittelee ne toimet, joiden avulla organisaatiossa huolehditaan turvallisuuden hallinnasta hyväksyttävän tai tyydyttävän turvallisuuden saavuttamiseksi.

Turvallisuudenhallintajärjestelmänasiakirjat Organisaation turvallisuuspolitiikkaa koskevaan lausumaan perustuvat asiakirjat, joiden tarkoituksena on kehittää ja dokumentoida turvallisuudenhallintajärjestelmää sen turvallisuustavoitteiden saavuttamiseksi.

Turvallisuudenhallintatoiminto Johtamistoiminto, joka vastaa organisaatiossa tehokkaan turvallisuudenhallintajärjestelmän kehittämisestä ja ylläpidosta.

Turvallisuuden saavuttaminen Hyväksyttävään tai tyydyttävään turvallisuuteen pääsemiseksi käytettyjen prosessien ja/tai menetelmien tulos.

Turvallisuuden valvonta Järjestelmällinen toiminta, jonka tarkoituksena on havaita ilmaliikenteen hallintajärjestelmään vaikuttavat muutokset erityisesti sen varmistamiseksi, että hyväksyttävä tai tyydyttävä turvallisuus voidaan saavuttaa.

Turvallisuuden varmistaminen Suunnitellut ja järjestelmälliset toimet, jotka tarvitaan riittävän varmuuden saamiseen siitä, että tuote, palvelu, organisaatio tai järjestelmä saavuttaa hyväksyttävän tai tyydyttävän turvallisuuden.

Turvallisuus Muun kuin hyväksyttävän vahinkoriskin puuttuminen.

Turvallisuuskatselmus Järjestelmällinen tarkastus, jonka tarkoituksena on tarvittaessa suositella parannuksia, varmistaa harjoitettavan toiminnan turvallisuus sekä vahvistaa, että turvallisuudenhallintajärjestelmän asianmukaisia osia noudatetaan.

Turvallisuuskirjanpito Tapahtumista tai tapahtumasarjoista säilytettävät tiedot, jotka toimivat turvallisuuden varmistamisen lähtökohtana ja joiden avulla voidaan osoittaa, että turvallisuudenhallintajärjestelmä toimii tehokkaasti.

Turvallisuusnormi Valvovan viranomaisen laatima virallinen turvallisuussäännös, jonka noudatta-

minen johtaa turvallisuusvaatimusten täyttymisen tunnustamiseen kyseisen asian suhteen.

Turvallisuuspolitiikka Lausuma, joka määrittelee organisaation peruslähestymistavan hyväksyttävän tai tyydyttävän turvallisuuden saavuttamiseksi.

Ulkopuoliset palvelut Aineelliset ja aineettomat tarvikkeet ja palvelut, jotka toimittaa ilmaliiken-

teen hallintapalvelun tarjoajan turvallisuudenhallintajärjestelmään kuulumaton organisaatio.

Vaaratekijä Mahdollisesti vaarallinen olosuhde.

Vaaratekijöiden tunnistaminen Prosessi, jossa määritetään, mitä voi tapahtua, miksi ja miten.

Vähentäminen tai riskien vähentäminen Toimenpiteet, joiden tarkoituksena on hallita tai estää vaaratekijästä aiheutuvaa vahinkoa ja pienentää riski tyydyttävälle tai hyväksyttävälle tasolle.
